

Становище

от проф. д. изк. Филип Христов Павлов
във връзка със защитата на дисертационния труд
на проф. д-р Иванка Аспарухова Влаева „Музика на мюсюлмани в
България в архивни документи: анализи, сравнения, систематизация“
за присъждане на научна степен „доктор на науките“
в научна област 8. Изкуства по професионално направление 8.3
„Музикално и танцово изкуство“

Становището е изготвено, съгласно Заповед № 1406 / 19.07.2024 г. на Ректора на ЮЗУ, съобразена е с изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България и с Правилника на Университета.

Формулярът, който съдържа описание за изпълнението на националните изисквания по отношение представените индивидуални наукометрични показатели, е в пълно съответствие с тях и описаните резултати в значителен обем надхвърлят стандартния минимум.

Представеният дисертационен труд е обнародван чрез Университетското издателство „Неофит Рилски“ през 2022 г. – ISBN 978-954-00-0319-1. Четвъртата авторска монография на проф. д-р Влаева разширява нейните научноизследователски интереси и представя специфични форми на музикалното изкуство, които съществуват в широк исторически период от време в националната ни култура. На базата на осъществените от нея анализи, сравнения и систематизация на архивните данни, налични в БАН, тя търси и обосновава своите заключения за ролята и мястото на мюсюлманската музика в мултиетническата партитура на съществуващата песенна и отчасти – инструментална музика, в България от 19-ти и 20-ти век. За първи път се осъществява изследване, което се базира на звучащи архивни документи, представящи автентични изпълнения на певци от турските общности в България. Определяната като „турска“ музика, която съществува в музикалния архив, се намира в различни сбирки и няма отделен обособен фонд сред събраните исторически единици. Изследването разширява своите граници и с представяне на български изпълнения на музиката на мюсюлманите, както и на изпълнители от други етнически общности, населяващи определени региони от страната.

Нотните записи на турски песни и на инструментални мелодии показват и изясняват съществуващите закономерности на мелодиката и метроритмиката. Макар и ограничени в рамките на 30 нотирани образци, те дават ясна представа за звукореди, ладове, характерни ритмични групирания и още редица музикални компоненти. Особено съществена е разликата в амбитуса на песните, който в мюсюлманската музика твърде често е разпространен в интервали от септима до ундецима, в отлика от българската народна музика.

На базата на проучените архивни документи, проф. Влаева прави извод, че музиката от други етнически общности, независимо от това, какъв процент от населението на България представляват, е под силното влияние на музика на мюсюлманите. По този начин, в общата панорама на теренните дейности могат да бъдат открити съществуващите етноси със създаденото народно и авторско творчество. В тази картина ясно се виждат действащите процеси на промяната и модернизацията на фолклорната мозайка. Това се проявява в различни аспекти, свързани с нейното директно възприемане, с промяната на текстовата основа на песните, с корекциите на изпълнителите, които внасят чужди на мюсюлманската музика елементи, но подходящи от гледна точка на съответния етнос. Независимо от различията на песенните култури, се формират чертите на общ песенен стил.

След като изследва записите на турски песенни образци от 50-те и 60-те години на 20 век, Влаева прави важен извод, че теренните записи постепенно отстъпват научната си и изследователска територия на организираните събори, прегледи, фестивали и инструментални конкурси. Масовото участие в тях несъмнено дава много възможности да бъде записан по-голям обем народно творчество, на едно място, от различни изпълнители. Тази ситуация води до сериозна промяна на базисния терен за документиране на фолклорната музика, променя същността на използваните до този момент изследователските подходи.

При анализирането на архивните документи, проф. Влаева установява, че по-голямата част от турския звукозаписен фонд е събрана от събори в Кърджали, Силистра, Разград и др. населени места, както и дори извън България. Независимо че работата на Кауфман, Стоин, Букурещлиев, Лъондев продължава и при теренни експедиции, вече е очевидна разликата в количеството записана музика. Изследванията на Влаева в голям процент се основават също на Фолклорния събор в Лудогорието, представени през 2005 г.

Справянето с такъв огромен архивен материал изисква широк изследователски поглед и сериозни анализаторски качества, които проф. Влаева притежава и доказва през годините в своите научни изследвания. Освен плод на задълбочени знания, широки интереси и дългогодишна подготовка, те показват нейния личен интерес към народното изпълнителско музикално творчество в аспектите на различните му проявления. Огромен е броят на нейните публикации в национални и международни издания, а тематиката в тях обхваща не само българския фолклор. Нейното внимание е сериозно привлечено от изследвания на източните изкуства в различни страни: Индия, Корея, Китай, Япония, Индонезия и др. Древните култури са една интригуваща територия за нейните широки интереси и представят част от изследователските ѝ нагласи. Тя е един доказан специалист в тази област, за което свидетелстват редица публикации и цитирания на нейни трудове в редица изследвания на учени

от тези региони. Това е сериозно признание за качествата на нейните изследвания и за тяхното значение за световната музикална наука. Тази нейна позиция обаче, не се явява в противоречие с огромните ѝ интереси към Балканската музика, където демонстрираните знания за нея се оценяват по достойнство от капацитетите на българското музикознание. Извън всякакво съмнение е, че тя е личност, която си е извоювала творческо място в българските музикални изследвания.

Научното развитие на проф. д-р Влаева върви ръка за ръка с педагогическата ѝ дейност в ЮЗУ и в редица други български университети. Нейното участие в редица международни проекти се оценява винаги като успешно и в резултат на това са публикувани редица нейни статии, научни съобщения, аналитични материали. Като рецензент на други изследвания, рецензиите на Влаева са издържани във всички аспекти на проведените изследвания от други автори и съдържат важни знания и насоки за научно развитие на младите колеги. Като добавим към всичко това и редица музиковедски изяви в дейности на национални и международни творчески организации, портретът на изследователката проф. Влаева става напълно разпознаваем в света на музикалната наука.

Посочените приноси в нейният дисертационен труд открояват концепцията на един забележителен учен и изследовател. Справянето с музикалния архив е сложна дейност, която като краен резултат дава възможности да бъде научна основа и за други бъдещи изследвания в областта на фолклорното музикално изкуство.

За мен, присъждането на научната степен „доктор на науките“ на кандидатката проф. д-р Влаева, е чест за цялата българска музикалноизследователска наука.

Като имам предвид нейния конкретен дисертационен труд и важността му като изследване за изясняването на същностни въпроси, свързани с мюсюлманската музика и значението ѝ за общото развитие на българската музикална култура, на основание на цялостния научен и педагогически принос, предлагам на колегите от Научното жури утвърждаването на кандидатурата на проф. д-р Влаева като „доктор на науките“.

/Проф. д. изк. Ф. Павлов/

27.09.2024 г.
Благоевград

Opinion

by Prof. Filip Hristov Pavlov, DSc
for a defense of a dissertation

by Prof. Ivanka Asparuhova Vlaeva **“Music of Muslims in Bulgaria in archival documents: analyses, comparisons, systematization”**

for the awarding of the scientific degree “Doctor of Science”
in Scientific area 8. Arts, Professional field 8.3 Music and dance art

The opinion was drawn up in accordance with Order No. 1406 / 19.07.2024 of the Rector of SWU, it complies with the requirements of the Law on Academic Staff Development in the Republic of Bulgaria and the Regulations of the University.

The form, which contains a description of the fulfillment of the national requirements regarding the presented individual scientometric indicators, is in full compliance with them, and the described results in a significant amount exceed the standard minimum.

The presented dissertation has been published in part by the University Publishing House "Neofit Rilski" in 2022 - ISBN 978-954-00-0319-1. Prof. Vlaeva's fourth author's monograph expands her research interests and presents specific forms of musical art that exist in a wide historical period in our national culture. On the basis of her analyses, comparisons and systematization of the archival data available in the BAS, she seeks and substantiates her conclusions about the role and place of Muslim music in the multi-ethnic score of the existing song and partly instrumental music in Bulgaria in the late 19th and the 20th century. For the first time, research is being carried out, which is based on sounding archival documents, presenting authentic performances of singers from the Turkish communities in Bulgaria. The music defined as "Turkish" that exists in the music archive is found in various collections and there is no separate collections among the collected historical units. The research expands its boundaries by presenting Bulgarian performances of the music of Muslims, as well as performers from other ethnic communities inhabiting certain regions of the country.

Sheet music of Turkish songs and instrumental melodies show and clarify the existing regularities of melody and metre-and-rhythm. Although limited to 30 notated samples, they provide a clear idea of scales, modes, characteristic rhythmic groups and a number of other musical components. The difference in the scope of the songs is particularly significant, which in Muslim music is too often distributed in intervals from the seventh to the tenth, in contrast to Bulgarian folk music.

On the basis of the studied archival documents, Prof. Vlaeva concludes that the music of some other ethnic communities, regardless of what percentage of the population of Bulgaria they represent, is influenced by the music of Muslims. In this way, in the general panorama of the field activities, the existing ethnicities

with the folk and author's creativity can be highlighted. In this picture, the ongoing processes of change and modernization of the folklore mosaic are clearly visible. This manifests itself in various aspects, related to its direct perception, with the change of the textual basis of the songs, with the corrections of the performers who bring foreign elements to Muslim music, but appropriate from the point of view of the respective ethnic group. Regardless of the differences of song cultures, the features of a common song style are formed.

After researching the recordings of Turkish song samples from the 1950s and 1960s, Vlaeva makes an important conclusion that field recordings are gradually ceding their scientific and research territory to organized gatherings (sabori), reviews, festivals and instrumental competitions. Mass participation in them undoubtedly gives many opportunities to record a larger volume of folk art, in one place, performed by different performers. This situation leads to a serious change of the basic fieldwork for documenting folk music, changes the essence of the research approaches used up to that point.

When analyzing the archival documents, Prof. Vlaeva found that the majority of the Turkish sound recording fund was collected from assemblies (sabori) in Kardzhali, Silistra, Razgrad, other settlements, as well as even outside Bulgaria. Regardless of the fact that the work of Kaufman, Stoin, Bukureshtliev, Lyondev continues during fieldwork expeditions, the difference in the amount of recorded music is already obvious. A large percentage of Vlaeva's research is also based on the Folklore Assembly (Sabor) in the Ludogorie region, presented in 2005.

Dealing with such huge archival material requires a broad research view and serious analytical qualities, which Prof. Vlaeva possesses and has recognition over the years in her scientific research. Apart from the fruitful result of in-depth knowledge, broad interests and years of training, they show her personal interest in folk performing music art in the aspects of its various manifestations. The number of her publications in national and international publications is huge, and the topics in them cover not only Bulgarian folklore. Her attention was seriously attracted by studies of Eastern arts in various countries: India, Korea, China, Japan, Indonesia, etc. Ancient cultures are an intriguing territory for her broad interests and represent part of her research mindset. She is a recognized specialist in this field, as evidenced by a number of publications and citations of her works in a number of studies by scientists from these regions. This is a serious recognition of the quality of her research and of its importance for world musicology. This position of hers, however, does not appear to be in contradiction with her huge interests in Balkan music, where the demonstrated knowledge of it is evaluated by the capacities of Bulgarian musicology. It is beyond any doubt that she is a person who has won a creative place in Bulgarian music studies.

The scientific development of Prof. Vlaeva, PhD goes hand in hand with her pedagogical activity at the South-West University "Neofit Rilski" and a number of other Bulgarian universities. Her participation in a number of

international projects is always evaluated as successful, and as a result, a number of her articles, scientific reports, analytical materials have been published. As a reviewer of other studies, Vlaeva's reviews are consistent in all aspects of the studies conducted by other authors and contain important knowledge and guidelines for the scientific development of young colleagues. Adding to all this a number of musicological appearances in the activities of national and international creative organizations, the portrait of researcher Prof. Vlaeva becomes fully recognizable in the world of musicology.

The listed contributions in her dissertation highlight a remarkable scientist and researcher. Dealing with the music archive is a complex activity, which as a final result gives opportunities to be a scientific basis for other future researches in the field of folk music art.

For me, the awarding of the scientific degree "Doctor of Science" to the candidate Prof. Vlaeva, PhD is an honor for the entire Bulgarian musical science.

Bearing in mind her dissertation work and its importance as a study for the clarification of essential issues related to Muslim music and its importance for the general development of Bulgarian musical culture, on the basis of the overall scientific and pedagogical contribution, I propose to the colleagues of the Scientific Jury to confirm the candidacy of Prof. Vlaeva, PhD as "Doctor of Science".

27 September 2024
Blagoevgrad

/Prof. Filip Pavlov, DSc/